

го) і ґрунтується на виконанні майбутніми соціальними працівниками таких професійних функцій, як аналітико-гностична, діагностична, організаційна, прогностична, запобіжно-профілактична, інформаційна, комунікативна, активізаційна, соціально-терапевтична, охоронно-захисна, посередницька, корекційно-реабілітаційна, соціально-педагогічна, соціально-психологічна, соціально-побутова та ін.

Моніторинг професіогенезу здійснювався за такими критеріями й показниками реалізації педагогічних умов: рівень прояву мотивації до професійного зростання; вміння будувати професійну взаємодію на основі толерантних міжособистісних відносин; результативність самоосвітньої діяльності студентів; здатність використовувати на практиці професійні знання та вміння на основі професійної самоідентифікації.

Результат упровадження системи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій за розробленою моделлю визначався за високим, достатнім і низьким рівнями готовності студентів до фахової діяльності на основі сформованості професійної компетентності. Це передбачає наявність стійких мотивів до професійного зростання, досконале оволодіння технологіями соціальної роботи на основі конструювання толерантних відносин на рівні “соціальний працівник – клієнт”, спрямованість на вдосконалення фахової майстерності шляхом самоосвітньої діяльності, сформовані професійні вміння, які перевіряються студентами на практиці у процесі професійної самоідентифікації під час навчальних тренінгів професійної ідентичності.

Висновки. Розроблена модель системи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій складається з комплексу взаємопов’язаних компонентів і придатна для впровадження в навчальний процес вищої школи. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо в поглибленому аналізі та вдосконаленні запропонованої моделі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.

Література

1. Енциклопедія освіти / [голов. ред. В.Г. Кремень] ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Тищенко В.П. Соціальної освіти – сучасні стандарти / В.П. Тищенко // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2004. – № 1 (6). – С. 111–120.

РЕЗУНОВА О.С.

НАСТУПНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРАРІЇВ

У сучасному світі вища освіта змінюється, стаючи неперервною. Реалізація неперервної освіти в Україні – об’єктивна потреба й пріоритетний напрям державної політики в галузі освіти. На теперішньому етапі розвитку системи неперервної освіти особливу увагу слід приділити подоланню розрізненості і неузгодженості між її освітніми ланками, налагодженню наступності між ними. Невід’ємною складовою державної політики в галу-

зі освіти на початку ХХІ ст. стає створення необхідних умов для реалізації ступеневої професійної освіти, яка забезпечуватиме поєднання високої фахової підготовки особистості з ґрунтовною базою загальноосвітніх знань, сприятиме досягненню цілісності навчання протягом усього життя людини. Упровадження ступеневої освіти вимагає узгодженості у вивченні навчального матеріалу, систематичності та послідовності в змісті, формах організації й методах навчання для забезпечення цілісності процесу та результатів навчання. Виникає потреба в науково обґрунтованих засобах забезпечення узгодженості професійної підготовки між вищими навчальними закладами I–II та вищими закладами освіти III–IV рівнів акредитації, зокрема аграрного профілю [3].

Об'єктивні тенденції розвитку сучасного суспільства, ринкової економіки у напрямі загальної професіоналізації всіх прошарків населення вимагають подолання суперечностей між наявним змістом і якістю професійного навчання на різних рівнях підготовки фахівців аграрного сектора та високими технологічними вимогами сучасного виробництва; дискретним характером вивчення навчального матеріалу й необхідністю створення цілісної системи фахових і наукових знань; потребою налагодження взаємозв'язків загальноосвітніх, загальнотехнічних, спеціальних дисциплін і збереженням структури та логіки кожної з них. Це передбачає впровадження новітніх технологій, пошук системотвірних чинників, який забезпечив би цілісність усіх рівнів фахової підготовки і трудової діяльності. У дидактичній системі ступеневої професійної освіти таким чинником може виступати принцип наступності.

Вивчення проблем наступності в загальнодидактичному плані знаходимо в працях А.М. Алексюка, С.У. Гончаренко, І.А. Зязюна, В.А. Козакова, Б.Г. Ананьєва, В.О. Онищука, П.І. Підкасистого, В.А. Семиченко, Н.Ф. Тализіної, С.М. Годника, К.Г. Делікатного, Г.В. Запорожець, А.А. Киверялга, В.М. Мадзігона, О.Г. Мороза, Н.Ф. Тализіної; у педагогіці професійної освіти – С.Я. Батишева, В.С. Безрукової, А.П. Беляєвої, Р.С. Гуревича, Г.С. Гуророва, О.С. Дубинчук, М.І. Махмутова, Н.Г. Ничкало; у теорії змісту освіти – В.І. Гінецинського, Л.Я. Зоріної, І.М. Козловської, В.С. Ледньова, Ю.А. Самаріна, М.М. Скаткіна; у теорії та практиці навчання загальнотехнічних і спеціальних дисциплін – П.Р. Атутова, Ю.Ф. Зіньковського, В.К. Сидоренко, Д.О. Тхоржевського, Ю.С. Тюнникова, Б.О. Федоришина, В.В. Шапкіна. Міжпредметні зв'язки і професійну спрямованість навчання висвітлено в працях Л.П. Вороніної, Ю.І. Мальованого, В.М. Максимової, Л.В. Савельєвої, Л.Д. Хромової; неперервної професійної освіти – Г.Є. Гребенюка, Ю.А. Кустова, В.Г. Онушкіна, С.О. Сисоєвої. Значення наступності між загальноосвітньою школою і вищим навчальним закладом у професійному становленні студентів в економічній освіті розкрито в дисертаційному дослідженні В.І. Терес.

Мета статті – розглянути реалізацію принципу наступності в ланцюзі “коледж – ВНЗ”.

Проблема наступності є предметом вивчення різних наук, і в кожній галузі вона має певні особливості змісту. Зокрема, науковці її розглядають як принцип, категорію, явище, спосіб, правило, засіб, фактор, закон чи мову. У кожній сфері наступність має свої особливості й значення – як філософські, так і конкретно-наукові: психологічні, педагогічні, дидактичні.

Наступність як педагогічна категорія характеризується багатофункціональністю та в дидактиці трактується як:

- принцип дидактики, відповідно до якого знання, уміння й навички мають формуватись у певному порядку; коли кожен наступний елемент навчального матеріалу пов'язаний з попереднім, спирається на нього й готує до засвоєння нового;
- установа зв'язку, послідовності, системності та правильного співвідношення в розміщенні частини навчального матеріалу на різних етапах його вивчення;
- зв'язок та узгодженість у використанні методів, прийомів, форм і засобів навчання;
- зв'язок етапів навчального процесу [6].

Проблема наступності бере свої витoki в далекому минулому. Я. Коменський та Й.-Г. Песталоцці надавали неабиякого значення проблемі наступності. У книзі “Велика дидактика” Я. Коменський звертає увагу на те, що із самого початку слід дати основи загальної освіти, тобто розподілити навчальний матеріал так, щоб наступні заняття не вносили нічого нового, а являли собою лише деякий розвиток здобутих знань у їх подробицях. Він вважав, що все, що відбувається в природі, має свої ступені, і кожний із цих окремих ступенів потребує для себе певного часу й не тільки часу, а й поступовості, і не тільки поступовості, а й незмінного їх порядку [4]. Дослідження проблеми наступності у сфері фізіології людини здійснив І. Павлов. Висунуте ним положення щодо фізіології нервової системи полягає в такому: “Для того, щоб добре оцінити нове, необхідно спочатку зрозуміти й оцінити старе”. С. Русова визначила перше педагогічне дидактичне правило, яке розкриває один із шляхів реалізації наступності: “Завжди нове давати у зв'язку зі старим, але треба бути обережним, бо є ризик, що старе погано усвідомлене; щоб не доводилося ґрунтувати шкільне навчання на занадто вбогому фундаменті неясних думок”.

Частково розглядав проблему наступності в програмованому навчанні В. Крутенський, стверджуючи, що наступність передбачає таку організацію навчання, коли той, хто навчається, не може зробити наступного “кроку” в засвоєнні, не оволодівши попереднім. Проте єдиного погляду на вирішення проблеми немає. Отже, дослідження проблеми наступності залишається актуальним.

Дослідницька робота проводилась на базі Дніпропетровського державного аграрного університету (далі – ДДАУ), а саме аналізувалась робота вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації, які є структурними підрозділами ДДАУ, з метою дослідження реалізації принципу наступності

в ланцюзі “коледж – ВНЗ” [5]. До складу ДДАУ входять шість вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації (Коледж електрифікації, Верхньодніпровський коледж, Ерастівський технікум ім. Е.К. Бродського, Новомосковський коледж, Технологічний коледж, Нікопольський коледж), у яких здійснюється освітня діяльність на рівні кваліфікаційних вимог молодшого спеціаліста з різних напрямів [1]. У ході дослідження встановлено, що підготовка фахівців у коледжах охоплює широкий спектр спеціальностей для майбутніх працівників агропромислового комплексу та інших сфер діяльності. За освітньо-кваліфікаційним рівнем “молодший спеціаліст” там навчаються майбутні фахівці 13 спеціальностей. Навчальна діяльність здійснюється як на денній, так і заочній формі. Базою проведення навчальних занять є навчальні кабінети й лабораторії, обладнані технічними засобами. Діють спеціалізовані комп’ютерні кабінети для занять з інформатики й комп’ютеризації, інформаційних систем і технологій у різних сферах.

У коледжах реалізовується ступенева система освіти. Студенти, які вступають на навчання на базі дев’яти класів, за перший курс здобувають повну загальну середню освіту. Після закінчення навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем “молодший спеціаліст” випускники можуть продовжити навчання в коледжі ДДАУ та інших ВНЗ III–IV рівнів акредитації за скороченими термінами навчання на ОКР “бакалавр” [5]. Починаючи з 2009 р., у процесі вивчення спеціальних дисциплін застосовується модульно-рейтингова та тестова система контролю знань. Програми спеціалізованих дисциплін складаються відповідно до програм ВНЗ, викладання деяких дисциплін проводиться викладачами ДДАУ.

Всі ці факти та опитування студентів, які навчаються на різних факультетах ДДАУ за скороченою програмою, показують, що існує певна узгодженість та систематичність у вивченні навчального матеріалу, послідовність у змісті, формах, організації та методах навчання в ланцюзі “коледж – ВНЗ”. Завдяки тісній співпраці між університетом та коледжами адаптація студентів до навчання, як психологічна, так і навчальна, відбувається швидше.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що проблема реалізації принципу наступності в допрофесійній підготовці майбутніх студентів-аграріїв у теорії та практиці ще повністю не вирішена. Недостатньо вивчені педагогічні умови наступності допрофесійної та професійної підготовки майбутніх спеціалістів у сфері сільського господарства, що призводить до серйозних недоліків у навчально-виховній роботі. Тому необхідно провести глибший науковий аналіз можливостей реалізації наступності у системі “коледж – ВНЗ”, що надасть можливість підвищити якість підготовки майбутніх фахівців.

Література

1. Дніпропетровський державний аграрний університет. – Д., 2005. – 24 с.
2. Литвин А.В. Наступність у професійній підготовці фахівців машинобудівного профілю в системі ВПУ – вищі заклади освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / А.В. Литвин ; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2001. – 221 с.

3. Петренко В.В. Наступність форм навчання в загальноосвітній школі і вищому закладі освіти як засіб дидактичної адаптації студентів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / В.В. Петренко ; Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2005. – 218 с.

4. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти / М.М. Фіцула. – К. : Академія, 2000. – 544 с.

5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.work.ua/ua/universities/94/>.

6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/2001>.

САВІЩЕНКО В.М.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Сучасна юридична діяльність і за своєю суттю, і за змістом має бути орієнтованою на Людину, утвердження ідеалів рівності та свободи, на найвищу культуру людських відносин. Правоохоронним органам потрібен інший юрист, з новим баченням своєї соціально-професійної ролі в розбудові держави, тому провідною стратегією підготовки юристів у складних умовах правового реформування, демократичної трансформації суспільства має стати професійна соціалізація – становлення особистості професіонала.

Втім, існуюча система підготовки майбутніх правників далека від досконалості. Труднощі полягають у тому, що юридична освіта стала елементом бізнесу, внаслідок чого утворилася величезна дистанція між навчальними закладами і практикою, юристом і суспільством. Відсутність взаємодії освіти та ринку праці зумовила значне зростання безробіття. Водночас державним і приватним організаціям важко знайти кваліфікованого юриста. Проблема підвищення якості юридичної освіти назріла так само, як і багато інших суспільних перетворень. Якісні зміни юридичної освіти передбачають переосмислення традиційних підходів до підготовки майбутніх правників, створення ефективних педагогічних умов професійної соціалізації студентів у процесі фахової підготовки.

Теоретичні аспекти соціалізації особистості висвітлені в працях соціологів, педагогів та психологів: Г. Андреевої, С. Батеніна, О. Безпалько, Ю. Василькової, М. Галагузова, І. Зверева, І. Зимньої, А. Капської, О. Леонтєєва, М. Лукашевича, В. Москаленко, Р. Немова, В. Нікітіна, Ю. Пачковського, А. Петровського, А. Харчева та ін.

Студентству, специфіці його соціалізації, ролі в суспільстві присвячені праці А. Ваторопіна, Ю. Вишневського, Н. Герасимової, С. Іконникової, О. Карпухіна, О. Козлова, Ю. Колесникова, В. Лісовського, Т. Петрової, Є. Слуцького, В. Чопей та ін.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних проблем професійної освіти зробили: С. Батишев, М. Євтух, І. Зязюн, К. Левітан, В. Луговий, Н. Ничкало, М. Подберезський, А. Сущенко, Т. Сущенко, Г. Яворська та ін.

Недостатньо дослідженими в науково-теоретичному та практичному плані залишаються проблеми вивчення закономірностей формування професійно-кадрового потенціалу суспільства, людини, спеціаліста як особис-